

«ΑΠΕΙΛΗ» ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ Η ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ (Σεπτέμβριος 2011)

Συγγραφέας: ΚΟΣΜΑΣ ΖΑΚΥΝΘΙΝΟΣ

Οξύνονται περαιτέρω τα διαχρονικά προβλήματα του ελληνικού τουρισμού από τις συνέπειες της κλιματικής αλλαγής που συντελείται τα τελευταία χρόνια στον πλανήτη Γη, όπως καταγράφει μελέτη που εξετάζει τις επιπτώσεις στη ζήτηση, χρησιμοποιώντας το δείκτη τουριστικής ευφορίας (Tourism Climate Index (TCI), και τα κόστη λειτουργίας των τουριστικών μονάδων. Όπως επισημαίνεται η απειλή είναι ορατή, καθώς οι κύριοι τουριστικοί προορισμοί της χώρας θα υποστούν σημαντικές μειώσεις στις αφίξεις κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, περίοδο κορύφωσης της ζήτησης του τουριστικού προϊόντος.

Ήμεσες επιδράσεις στον τουριστικό κλάδο αναμένεται να έχουν οι κλιματικές αλλαγές, καθώς, σύμφωνα με τα αποτελέσματα μελέτης, οι υψηλές θερμοκρασίες, τα ακραία καιρικά φαινόμενα και η έλλειψη νερού είναι μόνο μερικές από τις επιπτώσεις που θα επηρεάσουν καθοριστικά την εγχώρια αγορά.

Σύμφωνα με το δείκτη τουριστικής ευφορίας (Tourism Climate Index (TCI), στους θερινούς μήνες της δεκαετίας 2091-2100, εκτιμάται μείωση των εισπράξεων κατά 370 και 280 εκατ. ευρώ/έτος για την Κρήτη και τα Δωδεκάνησα αντίστοιχα. Ενώ, η συνολική αύξηση του κόστους λειτουργίας λόγω των αναγκαίων προσαρμογών στην κλιματική αλλαγή, εκτιμάται σε 70-90 εκατ. ευρώ/έτος (5-7% του κόστους λειτουργίας) προς το τέλος του αιώνα. Η μελέτη εκτίμησε επίσης τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στα κόστη λειτουργίας των τουριστικών επιχειρήσεων. Λόγω της μεγάλης αβεβαιότητας και της έλλειψης ασφαλών δεδομένων δεν επιχειρήθηκε να εκτιμηθεί η επίπτωση στα πάγια και τις υποδομές.

Οι επιπτώσεις στα λειτουργικά κόστη συμπεριλαμβάνουν την αύξηση κατανάλωσης ενέργειας, την αύξηση του ρυθμού απόσβεσης, τα κόστη μείωσης του περιβαλλοντικού αποτυπώματος, τα αυξημένα κόστη συντήρησης και την αύξηση των ασφαλίσεων. Στη μελέτη, λόγω ελλείψεως δεδομένων, δεν έχουν ληφθεί υπόψη οι

επιπτώσεις στις αφίξεις λόγω μετακίνησης του διεθνούς τουριστικού ρεύματος κυρίως προς τις βόρειες χώρες, των οποίων οι κλιματολογικές συνθήκες αναμένεται να βελτιωθούν σημαντικά.

Αναμφισβήτητα, ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους κλάδους της ελληνικής οικονομίας, λόγω της υψηλής συμμετοχής του στο ΑΕΠ της χώρας (15,5% για το 2010) και της ακόμη υψηλότερης στην απασχόληση (19% για το 2010). Επίσης πολύ σημαντικός είναι ο ρόλος του τουρισμού στην κάλυψη σημαντικού μέρους του ελλείμματος του εμπορικού ισοζυγίου της χώρας, ρόλος α οποίος είναι εξαιρετικά σημαντικός ιδιαίτερα στην παρούσα περίοδο. Από την άλλη μεριά, όμως, ο ελληνικός τουρισμός παρουσιάζει σημαντικά προβλήματα, με κυριότερα τον εποχικό και γεωγραφικό συγκεντρωτισμό του προσφερόμενου προϊόντος και την πολύ αργή προσαρμογή στις νέες συνθήκες, τόσο από την πλευρά της ζήτησης όσο και του περιφερειακού ανταγωνισμού.

Ο TCI συνδυάζει κλιματικές μεταβλητές, όπως θερμοκρασία, υγρασία κ.λπ., σε έναν ενιαίο δείκτη, σχεδιασμένο ώστε να αποτιμά την καταλληλότητα των κλιματικών συνθηκών, ώστε να υποστηρίζονται υπαίθριες τουριστικές δραστηριότητες σε μία περιοχή. Χρησιμοποιώντας τις εκτιμήσεις των κλιματικών δεδομένων της ερευνητικής ομάδας κλιματικών δεδομένων του ΚΕΦΑΚ, υπολογίστηκε ο TCI ανά δεκαετία, για το χρονικό διάστημα 2010-2100, ανά εποχή, για όλη την επικράτεια και κατά γεωγραφική περιφέρεια. Από την ανάλυση των δεδομένων σε ετήσια βάση και σε επίπεδο επικράτειας προκύπτει ότι ύστερα από μια μικρή κάμψη κατά τις πρώτες τρεις δεκαετίες, οι αφίξεις αυξάνονται σημαντικά, φτάνοντας τις 10 εκατομμύρια επιπλέον αφίξεις ετησίων, ποσοστό της τάξης του 25% των συνολικών αφίξεων, για τη δεκαετία 2091-2100. Δυστυχώς η ανάλυση των δεδομένων σε εποχικό και περιφερειακό επίπεδο αποδεικνύει ότι τα παραπάνω αποτελέσματα είναι παραπλανητικά, καθώς οι κύριοι τουριστικοί προορισμοί της χώρας θα υποστούν σημαντικές μειώσεις στις αφίξεις κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, περίοδο κορύφωσης της ζήτησης του τουριστικού προϊόντος. Οι αρνητικές αυτές επιπτώσεις μπορεί να μετριαστούν ή ακόμη και να ανατραπούν, καθώς ο δείκτης τουριστικής ευφορίας βελτιώνεται σημαντικά την Ήνοιξη και το Φθινόπωρο. Στην περίπτωση της Κρήτης, η βελτίωση του δείκτη τις δύο αυτές εποχές είναι ικανή να ανατρέψει τις ζημίες του καλοκαιριού της δεκαετίας 2091-2100, οδηγώντας σε αύξηση των εσόδων κατά 200 εκατ. ευρώ σε ετήσια βάση. Αντίστοιχα στην περίπτωση των Δωδεκανήσων

η μείωση των εσόδων περιορίζεται στα 150 εκατ. ευρώ σε ετήσια βάση.

Παρότι η πολυπλοκότητα του εγχειρήματος δεν επιτρέπει την εκτίμηση των συνολικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής στον ελληνικό τουρισμό, τα αποτελέσματα της μελέτης καταδεικνύουν την αναγκαιότητα ανάληψης πρωτοβουλιών με σκοπό τη μείωση της εποχικότητας, και τη διασπορά του τουριστικού προϊόντος σε μεγαλύτερο μέρος της επικράτειας. Οι στόχοι αυτοί μπορεί να επιτευχθούν με τη συνεργασία της πολιτείας και των εκπροσώπων του κλάδου μέσα από τον μακροχρόνιο στρατηγικό σχεδιασμό του ελληνικού τουρισμού. Μεταξύ άλλων θα πρέπει να αναδειχθούν τα πλούσια φυσικά χαρακτηριστικά των διάφορων περιοχών της χώρας που παραμένουν ανεκμετάλλευτα, να προωθηθούν ήπιες και εναλλακτικές μορφές τουρισμού, να δοθεί έμφαση στην προσέλκυση νέων στοχευμένων ομάδων τουριστών και να ληφθούν μέτρα μετριασμού του περιβαλλοντικού αποτυπώματος λειτουργίας των τουριστικών μονάδων. Στις έμμεσες φυσικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στον τουρισμό περιλαμβάνονται οι εξής:

- Φθορές παράκτιων τουριστικών υποδομών.
- Απαξίωση τουριστικών υποδομών λόγω έλλειψης φυσικών προϋποθέσεων χρήσης τους (ενδεικτικά, έλλειψη χιονιού για τα χιονοδρομικά κέντρα).
- Διείδυση θαλάσσιου νερού στον υδροφόρο ορίζοντα και αφαλμύρωση του πόσιμου νερού.

Μείωση διαθέσιμου νερού λόγω μείωσης βροχοπτώσεων. Μείωση-εξάλειψη οικοτουριστικών υποδομών και δραστηριοτήτων.

Το άρθρο δημοσιεύθηκε στο Περιοδικό Ανεμολόγια (Ιούλιος-Αύγουστος 2011), σ. 46.